

Regie zit 'Phaedra' in de weg

TONEEL Phaedra van Toneelgroep Amsterdam. Gezien: gisteren in de Stadsschouwburg. Aldaar t/m 13/11 en 15-23/12. Tournee.

Waarschijnlijk is Chris Nietvelt de grootste tragédienne van haar generatie. Maar misschien juist daarom roepen haar expressieve lichamelijke en durf om lelijk te zijn bij de een bewondering op en bij de ander afschuw. *Phaedra* van Racine lijkt haar op het lijf geschreven, maar in de nieuwe voorstelling van Toneelgroep Amsterdam lijken vormgeving en regie haar in de weg te zitten.

De Poolse gastregisseur Grzegorz Jarzyna plaatste de voorstelling in een opzichtig kunstmatige ruimte. Met kleding van glimmende stoffen, rode lijnen op grijze schuivende panelen, nadrukkelijk gebruik van zendmicrofoons en een synthesizer soundtrack lijkt het nog het meest op een ruimteschip. En dat is helemaal geen raar idee: een klasisiek Grieks verhaal verteld in een Frans classicistisch toneelstuk voelt inmiddels lichtjaren verwijderd.

Aanvankelijk werkt het ook: de afstandelijkheid van Racines verzen in de vertaling van Laurens Spoor en de beheerste emotionaliteit van de personages sluiten goed aan op de vormgeving. En wat een verademing om acteurs te horen die met de verzen uit de voeten kunnen.

Phaedra, echtgenote van koning Theseus, is even wanhopig als heimelijk verliefd op haar stiefzoon Hippolytos. Als Theseus op een expeditie blijkt te zijn gedood, volgt de mooiste scène: Phaedra verleidt Hippolytos (Eelco Smits). Nietvelt, gebeeldhouwd als een Griekse godin, verklaart hem haar liefde. Hij verweert zich met een klein zwaard, dat ze tussen haar benen laat verdwijnen. Zij smeekt hem haar te vermoorden: "Hier is mijn hart. Hier dient je hand dus toe te slaan." Maar bij deze woorden ontbloot ze haar borst en legt zijn hand erop. De overweldigende vrouwelijke passie reduceert Smits tot kleine jongen.

De tragische afloop wordt onvermijdelijk als de dood gewaande Theseus (Hans Kesting) terugkeert. De voorstelling wordt aardser en de conflicten meer afgetekend. Kesting, met een blauw oog en een gevaarlijke loomheid, en Smits, met wanhopige waardigheid, vechten hun vader en zoongeschied hardhandig uit.

Tegelijk krijgt Nietvelt een steeds groter uiterlijk. Eerst een gou-

den jurk, dan een Beatrixpruik, die aan het eind uitgroeit tot een soort faraomasker.

Zo'n vormgeving ondersteunt niet, maar vergroot uit. En Nietvelt houdt niet in, maar hoe fenomenaal ze ook brult, hijgt en in woede uitbarst (door Kitty Courbois als haar voedster schitterend geïncasseerd), de voorstelling is hier te over de top.

Zo blijft een *Phaedra* over die alleszins het aanzien waard is, maar wel een waarin de vormgeving het wint van de tragiek.

SIMON VAN DEN BERG

Het aanzien alleszins waard, maar tragiek verliest van vormgeving

De overweldigende vrouwelijke passie van Phaedra (Chris Nietvelt) reduceert Hippolytos (Eelco Smits) tot kleine jongen.

FOTO JAN VERWEYSVELD